

TRGOVSKI

Licejska knjižnica

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VIII.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 24. marca 1925.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 34.

Kriza mlinske industrije v Sloveniji.

Naša Trgovska in obrtniška zbornica je ponovno opozorila kompetentna ministrstva na težko krizo naše mlinske industrije, ki se vedno bolj poostrejuje. V zadnjem času je naslovila na Generalno direkcijo železnic, na tarifsko odelenje Ministrstva saobračaja in na Ministrstvo trgovine in industrije novo vlogo iz katere povzamemo:

Trgovski mlini v Sloveniji so zaposleni le z eno tretjino svoje kapacitete ali še z manjšim odstotkom, nekateri velemlini, med njimi V. Majdič v Kranju, ki ima kapaciteto dnevni 8 vagonov, pa so sploh ustavili obrate. Prvi mestni mlin v Celju ima kapaciteto letnih 1800 vagonov, predela komaj 600 vagonov. Enako je tudi z mariborskimi mlini, medtem, ko je valjni mlin v Središču ob Dravi zaposlen z dvema petinami kapacitete. Valjni mlin v Radomljah, ki ima kapaciteto nad 100 vagonov, je zmlel v celem letu samo 38 vagonov. Mlin J. Rosenberg v Mariboru pa je tudi že več tednov svoj obrat popolnoma ustavil.

Glavni vzrok te krize so železniške tarife, ker velja po sedanji blagovni klasifikaciji enaka tarifa za prevoz pšenice, kakor za prevoz moke. Razlika cen pšenice in mlevskih produktov znaša približno 25%, kar bi se moralo tudi pri tarifi upoštevati. Iz pšenice se izdelava povprečno 75 do 78% raznih vrst moke, 3% moke za klajo in 19% otrobov, 1 do 2% pa odpade na razprašitev. Ker znašajo povprečne cene za pšenico pariteta Bačka - postaja 460 do 465 Din, za moko 675 Din, za otrobe pa 177-50 Din, je jasno, da bi se moralo to diferenco v rendementu mletja, kakor tudi pri cenah mlevskih produktov pri sestavi železniških tarif vpoštevati.

Neobhodno potrebno bi bilo, da se pšenica in druge žitarice uvrstijo kot surovine v nižji tarifni razred kot moka. 25% razliki bi odgovarjala tarifa približno »C« in na ta način bi se dalo nekoliko odpomoči že nad leto dni trajajoči krizi mlinske industrije v agrarno pasivnih krajih, kakor je Slovenija. Pripominjamo, da je pred vojno to razlikovanje v blagovni klasifikaciji obstojalo.

Zbornica je tudi v opetovanih spomenicah opozarjala, da so vživala mlinska podjetja v Sloveniji pred vojno poleg tega radi neugodnega prometnega položaja še posebne ugodnosti, tako v notranjem lokalnem prometu, kakor tudi v eksportnem prometu. Naša mlinska industrija je imela kumulativne tarife za dovoz žita v mlino in odvoz moke ter mlevskih produktov do konzumnih središč, dalje je imela posebne pogodnostne tarife in mlinarske refakcije za izvoz moke v pasivne kraje južne Tirolske ter za izvoz moke v Dalmacijo preko Trsta in Reke. Sedaj pa vse te direktne tarife ne obstojajo več, ne obstojajo niti zvezne tarife za notranji lokalni promet, in tako je vozina pšenice iz Bačke do Središča pri vagonu za 300 Din dražja, kakor pa v Čakovce ali v Maribor. Naravno je, da n. pr. mlin v Središču v tej situaciji ni zmožen konkurence s sosednimi mlini, ki ležijo na železniških križiščih in imajo vsled te neurejenosti neprimerno ugodnejši tarifni položaj.

Nadaljni vzrok krize naše mlinske industrije je tudi dejstvo, da je tovarnina za kosovne pošiljave odnosno

polvagonске tovore neprimerno večja kot za celovagonске tovore. Tako znaša tarifa za polvagonске tovore na male razdalje več kot 120% tarife za celo vagonsko pošiljatev, a za komadno blago pa celo 190 do 200% tarife za celovagonски tovor. S tem je razpošiljanje malih pošiljatev posameznim odjemalcem onemogočeno, ker si zastopniki vojvodinskih velemlinov lahko mnogo lažje in ceneje nabavijo blago iz ugodnih trgovskih središč.

Na podobne težkoče kakor v notranjem lokalnem prometu naletavamo tudi pri izvozu naših mlevskih produktov. Izvoz naših mlevskih produktov v Avstrijo, ki bi bila za sedaj najbolj naravno izvozno okolišje za našo mlinarsko industrijo, ovirajo železniške tarife v isti meri. Vojvodinski mlini odnosno veletrgovine transportirajo lahko v ladjah iz Pančeva do Dunaja 100 kg za 30 Din, medtem ko mora na primer naš mlin v Celju plačati sledečo voznino: iz Bačke do Celja 35 Din, iz Celja do Špilja 10 Din, iz Špilja do Dunaja 43 Din, skupaj 88 Din.

Tudi iz te sestave je razvidno, da smo na avstrijskih tržiščih od konkurence popolnoma izločeni. Treba bi bilo pri trgovskih pogajanjih z Avstrijo ustanoviti direktne železniške tarife, ki bi bile konkurenčne s prevozom po Donavi.

V drugi vrsti uplivajo zelo pogubno na eksport naših mlevskih produktov sedanje uvozne in izvozne carine. Vsled ukinjenja uvozne carine prihaja tuja moka svobodno v našo državo, dočim se mora za izvoz moke od nas v inozemstvo plačati 25 Din za 100 kg. Vsled tega je izvoz v prejšnja področja nemogoč, ker je že sama izvozna carina previsoka, tudi ako inozemska država nima uvozne carine na moko. Izvoz v Italijo je nemogoč, ker obstoja poleg naše izvozne carine še italijanska uvozna carina na 1-5 zl. lit., tako, da je eksport tja obremenjen s 50 parami na kg.

Ker naši mlini ne morejo izkoriščati polne kapacitete, imajo tudi višje produkcijske stroške, kakor pa italijanski mlini, ki se nahajajo v pristanišnih mestih in ki meljejo s polno paro. Zato je pritisk italijanske konkurence na naše tržišče vedno jačji in konkurirajo benečanski mlini pri svobodnem uvozu v zelo občutni meri. Posebno se občuti ta konkurenca v Primorju in Dalmaciji, kjer so imeli poprej naši mlini svoje odjemalce.

Izvoz moke v Avstrijo je poleg tega otežkočen z novo avstrijsko uvožno carino 5 zlatih kron in s prometnim davkom, ki znaša 4-5% vrednosti uvoženega blaga, kar v bistvu ni nič drugega kot povečana uvozna carina. Prometni davek na pšenico pa znaša v Avstriji samo 2%, torej je uvoz moke obremenjen napram uvozu pšenice s 140% večjimi davščinami.

Na podlagi gornjih izvajanj je prosila Trgovska in obrtniška zbornica vsa kompetentna ministrstva, da bi blagovolila storiti potrebne tarifne ukrepe, da se trgovskim mlinom v Sloveniji zopet omogoči redno obratovanje in konkurenca z vojvodinskimi mlini, kakor tudi možnost eksporta. Zbornica smatra, da bi bilo v to svrhu poleg predlagane deklasifikacije pšenice najprikladnejše, da se uvede za vse postaje, ki pridejo za naše trgovske mlino v poštev, štacijske tarife, ki bi bile za 30% nižje, ka-

kor je splošna lokalna tarifa. Za te štacijske tarife bi prišle v Sloveniji sledeče postaje v poštev: Beltinci, Bistrica pri Mariboru, Celje, Dolenja Lendava, Domžale, Homec, Jarše, Mengeš, Javornik, Kamnik, Kočevje, Konjice, Kandija, Novo mesto, Kranj, Križevci pri Ljutomeru, Ljubljana, Maribor, Otiški vrh, Poljčane, Ptuj, Rače, Semič, Sevnica, Središče pri Ptuj, Straža, Škofjaloka, Velenje, Zagorje ob Savi, Zalog, Zidani most. V informacijo je zbornica priložila

svoji vlogi seznam valjnih mlinov, ki bi prišli za to v poštev, z navedbo postaj, na katere ti mlino gravitirajo.

Pričakujemo, da bosta tako ministrstvo saobračaja kakor tudi ministrstvo trgovine in industrije v interesu naše razvite mlinarske industrije usvojila zbornični predlog ter da bosta odredila, da se za vse pošiljatev žita na omenjene postaje, ki so naslovljene na navedene mlino, refakcijskim potom povrne 30% diferenco na tovarnini.

Bolgarska zunanja trgovina v prošlem letu.

Po uradnih podatkih, ki so bili pravkar objavljeni, kaže bolgarska zunanja trgovinska bilanca za leto 1924 nekakšen napredek, dasi je še vedno pasivna. Vrednost uvoza je znašala skupno 5557 milijonov levov, dočim je znašala vrednost izvoza 4902 milijonov, torej pasivnost trgovinske bilance 655 milijonov levov. Napredek napram letu 1923 je vsekakor znaten, ker je takratna pasivnost znašala še 1583 milijonov.

Kot uvozni predmeti prihajajo v poštev v glavnem le agrarni produkti, ker je Bolgarija izrazito agrarna država z zelo slabo razvito in še mlado industrijo.

Prvo mesto med izvoznimi predmeti zavzema tobak v vrednosti 1828 milijonov levov, kar znese več kot eno tretjino celotne izvozne vrednosti. Tobaku sledi turščica, ki se je izvozilo za več kot 1000.000.000, dalje jajca za 573 milijonov. Fižola se je izvozilo za 384 milijonov, pšenice in pšenične moke za 193 milijonov, svilnatih kokonov za 100 milijonov in rožnega olja za 90 milijonov. Od ostanka odpade največji del na ječmen, živino, ovce in precej tudi na kože in kožuhovino.

Pri uvozu tvorijo pretežni del indu-

strijski proizvodi, med temi glavni kontingent tekstilni predmeti v vrednosti 2000 milj. levov. Kovin in kovinskih izdelkov se je uvozilo za 932 milijonov, strojev, instrumentov in aparatov za 470 milijonov. Od ostalega uvoznega blaga bi bilo omeniti predvsem les in izdelke lesne industrije, usnje, kože, maščobe, olja, barve, kemikalije, kolonijalno blago in papir.

Prvo mesto pri uvozu in izvozu zavzema Nemčija (1126 odnosno 866 milijonov levov). Pri izvozu slede Nemčiji Francoska (631), Avstrija (530), Italija (501), Grška (641) in Češkoslovaška (384), pri uvozu pa Italija (788), Anglija (723), Avstrija (590) in Francija (418); Jugoslavija je šele na desetem mestu s 148 milijoni levov.

Iz navedenega vidimo, kako malo prihaja Bolgarija danes v poštev za naš izvoz, dasi bi pri količkah dobrih trgovinskih odnosih in primerni tarifni politiki lahko zavzemali tudi pri izvozu nekaterih industrijskih produktov v Bolgarijo mnogo uglednejše mesto. Skrajni čas je, da se naši industriji da z dobrimi trgovskimi pogodbami in pravo tarifno-politično možnost, da se uveljavlja v sosednjih balkanskih državah.

Kako je zaračunati pravilno tako zvano abstraktno škodo?

Med strankama se je sklenila dobavna pogodba za 100 m³ okroglega lesa. Prodajalca pa ni bilo mogoče pripraviti do tega, da pogodbo izpolni. Ko so bile opravljene brezuspešno vse zakonite potrebnosti, je kupec podal zoper prodajalca tožbo na plačilo odškodnine radi neizpolnitve pogodbe v znesku 10.000 Din. Izračunal je to svojo škodo tako, da je kupnini, katero bi bil moral plačati tožencu, pribil stroške, katere bi bil imel z žaganjem lesa, njegovim spravilom do železnice, s tovarnino in ostalo manipulacijo, potem pa je znesek odštel od zneska, katerega bi bil prejel za tako izdelani les in odpadke, kar je podrobno izračunal po velikosti in kakovosti. Po takem svojem računu bi bil imel dobička 10.000 Din.

Toženc je prerekel visokost zahtevane odškodnine kar na kratko, češ, da ni samo nepravilno izračunana, temveč tudi v vsakem oziru pretirana. Sicer pa tožitelj niti ni imel namena, da les sežaga, ampak je les baje kar takega, okroglega, naprej prodal neki lesni tvrdki z malim dobičkom.

Na to je tožitelj že navedel, da bi se njegova škoda eventualno tudi na ta način pokazala, da je bil pri napominjani lesni tvrdki obremenjen za razliko v ceni po 50 dinarjev pri vsakem m³, torej za 5.000 Din, in pa v odhodu zaslužka, ki bi iznašal pri vsakem m³ 25 Din, torej 2.500 Din.

Pravdno sodišče je ugotovilo, da tožitelj lesa ni nameraval predelati na

način, kakor ga navaja v tožbi pri računni škodi, ampak da je kupljeni les enostavno naprej prodal oni lesni tvrdki in sicer za 25 Din m³ dražje. Priznalo je iz tega razloga tožitelju le 2.500 Din odškodnine. Kajti samo toliko iznaša škoda, katero je bil toženc mu povzročil s tem, da pogodbe ni izpolnil. Višja odškodnina se ni mogla prisoditi, ker je bil tožitelj omenjeni tvrdki mogel dobaviti namesto toženčevega lesa les drugega izvora, katerega je po sprejetih dokazih imel dovolj na razpolago ob istem času, tako da je sam zakrivil, če je bil prišel napram tej tvrdki v zamudo in bil potem obremenjen s kako razliko.

Prizivno sodišče je sodbo potrdilo. — Po zamudi toženca v dobavi prodanega lesa je tožitelj zadobil pravico do odškodnine radi neizpolnitve pogodbe po čl. 355, 356 trg. zak. V tožbi in na razpravi pred pravdnim sodiščem je navajal dejanstva, iz katerih sledi, da uveljavlja kot odškodnino abstraktno škodo. Ta škoda je pa po čl. 357 trg. zak. v razliki med pogodbeno ceno in tržno ceno na kraju in ob času dobave. Samo to razliko v ceni bi bil mogel tožitelj terjati kot abstraktno škodo od toženca.

Tožitelj pa je izračunal nastalo mu škodo z razliko nabavne cene okroglega lesa in prodajno ceno v deske predelanih hlodov. Za tako ugotovitev abstraktno škode pa ni opore v zakonu. Ves trgovski promet obvlada načelo poštenja. Če je torej tožitelj

hotel hlode sam podelati v deske in še le razrezano blago prodati, ni smel odstopiti od pogodbe in tako računati svojo škodo, temveč je moral zahtevati izpolnitev pogodbe ali pa se sam drugod kriti in zahtevati od toženca morebitno razliko, med pogojeno ceno in ceno kritnega nakupa.

Na svojem stališču, da zahteva abstraktno škodo, je vztrajal tožitelj vse do konca razprave na prvi stopnji. Njegova trditve ob sklepu te razprave, da se škoda, katero ima, »pokaže eventuelno tudi na ta način, da je bil pri drugi lesni tvrdki obremenjen za znesek po 50 Din pri m³, obsega le novo dejansko oporo za preračun abstraktno škode, a nikakih pravno upoštevanih dejstev za prisojno konkretne škode. Glede abstraktno škode pa ta dejstva niso sposobna, da bi dala temelj za njeno ugotovitev. Z vidika konkretne škode pa teh dejstev ni bilo treba presojudati, ker tožitelj sam ni trdil, da je blago oni tvrdki prodal, še manj pa, po kateri ceni, da ga je prodal.

Revizijsko sodišče je revizijo zavrlo. — Prvo sodišče je bilo ugotovilo, da je tožitelj prodal predmetni les neki tvrdki z dobičkom po 25 Din m³, torej s skupnim dobičkom 2.500 Din. Ta ugotovitev se v prizivnem postopanju ni pobijala. Radi tega je ta znesek tožitelju po pravici priznan kot odškodnina. Tudi je prizivni sodbi pritrditi, da ni pravne podlage za to, da bi se prisodil tožitelju še nadaljnji znesek 7.500 Din na podstavi njegovega računa, da bi bil s prodajo tega lesa po njegovi predelavi zaslužil vsega skupaj 10.000 Din.

V nadaljnjem je sicer res, da je tožitelj na pravnem sodišču navajal, da se njegova škoda eventuelno tudi pokaže na ta način, da je bil od one tvrdke obremenjen za razliko po 50 Din za vsak m³, torej za 5.000 Din, kar je skupaj s priznanim 2.500 Din iznašalo 7.500 Din. Toda iz teh navedb ni moči točno in jasno razbrati, da se tiče ta obremenitev baš prodaje predmetnega lesa. Dalje pa tudi ni pojasnjeno, ker ni bilo niti zatrjevano, še manj pa dokazano, da tožitelj ni mogel izpolniti pogodbe omenjeni tvrdki prav radi tega, ker je izostala izpolnitev pogodbe od toženčeve strani, na katero neizpolnitev je oprta tožiteljeva navzočna zahteva. Radi tega ni trdne dejanske podlage za to, da bi za tako škodo bil toženec odgovoren. To bistveno navedbo pa je bil tožitelj dolžan storiti po § 178. civ. pravnege reda točno in jasno, če je hotel, da bo upoštevana v pravnem postopanju. Tega pa s to navedbo tožitelj ni storil, nego je le označil neki način, kako »bi se« eventuelno »tudi pokazala« njegova škoda, kar pa ni moči smatrati, da ustreza navedenemu predpisu § 178. c. p. r. Zato te navedbe ni bilo vzeti v poštev ne za dopustitev dokazov, ne ob presoji stvari.

R. St.

Evropske in ameriške zaloge zlata.

V zadnjih preteklih enajst letih je znašal zlati neto-uvoz v Zedinjeno državo Severne Amerike okoli 500 milijonov angleških funtov; kljub temu se pa zlate zaloge najvažnejših evropskih bank niso nič znižale, temveč so se celo za 44 odstotkov zvišale. V začetku letošnjega januarja so znašale zlate zaloge petnajstih evropskih držav več kot 560 milijonov funtov, dočim so znašale v istih državah v začetku leta 1914 samo 390 milijonov funtov. Sicer so se zlate zaloge Italije, Avstrije, Nemčije in Rusije skrčile, a so se drugod zato dvignile. V Veliki Britaniji so narasle od 35 na 150 milijonov funtov, v veliki izmeri na ta način, da so potegnili denar iz prostega prometa in so ga naložili pri bankah. Pri španski banki se je dvignila zlata zaloga od okroglo 20 milijonov na 100 milijonov funtov, pri nizozemski za trikratno izmero, pri švedski za dvojno, pri švicarski in norveški za trikratno, pri danski za dvainpolkratno. Zedinjene države severne Amerike so imele pred vojsko za 400 milijonov funtov zlata, torej približno toliko kot Evropa, danes ga imajo 900 milijonov funtov. Razmerje Evrope do Amerike je bilo pred vojsko 1:1,03, v začetku leta 1925 pa 1:1,61. Torej se je Evropa spričo vojske še prav dobro držala.

Svetovna produkcija zlata je znašala v istem enajstletju (1914—1925) 800 milijonov funtov. Ker znaša plus pri Ameriki in Evropi 500 + 170 = 670 milijonov, pride ostalih 130 milijonov na druge države.

Iz carinske prakse.

Odločbe Državnega sveta. — Piše Just Piščanec.

(Nadaljevanje.)

VIII. ODLOČBA D. S. ŠT. 1404/22 OD 23. III. 1923.

Za tvrdko B. v Lj. sem meseca septembra 1921 prijavil neko količino ženskih čevljev popolnoma v soglasju s carinsko tarifo, namreč: »obuča od dalje uradjene kože svake vrste, ako u paru ima manje od 0.400 kg. Deklaraciji je bila priložena originalna faktura, v kateri je bila jasno in natančno navedena posamična količina in kakovost prijavljenih čevljev. Carinarnica me je kaznovala z motivacijo, da v deklaraciji nisem navedel, da je bilo za ocariniti tudi 23 parov lakiranih in jelenjih čevljev, kateri so zavezani luksurnemu davku, a to nisem v prijavi izrečno povedal.

Zoper rešenje carinarnice sem vložil pritožbo, katero je pa ministrstvo financ z odlokom Cbr. 84.305 od 8. XII. 1921 zavrnilo z motivacijo, da

je bilo 23 parov čevljev zavezanih luksurnemu davku, »što deklarant ni je označil«.

V tožbi na Drž. Svet sem izvajal: To rešenje nasprotuje čl. 22. postopka za podnašanje prijav, stovarine in deklaracij Cbr. 686 od 26. jan. 1915, po katerem se mora pri naimenovanju naročito označiti naimenovanje trošarinskega ali monopolnega predmeta. Ni potemtakem pa treba »naročito« označevati predmetov, kateri so zavezani luksurnemu davku, iz razloga, ker to ni nikjer predpisano. Da pa podpadajo prijavljeni čevlji luksurnemu davku, ima presojudati carinarnica: v priloženi fakturi je bila kakovost čevljev (lakirani, jelenji) točno označena.

Za kaznitev je predpogoj — name-ra oškodovati državo. Te namere v našem primeru ni bilo, ker je deklaraciji bila priložena natančna originalna faktura, v kateri je bilo navedeno število parov čevljev, zavezanih luksurnemu davku. Največ bi bila morala carinarnica postopati po čl. 37. c. z. ter mi vrniti deklaracijo kot nesoglašujočo z listinami. Iz teh razlogov prosim, da se rešenje Cbr. 81.305 od 8. XII. 1921 razveljavi.

Državni svet je v svojem II. odeljenju z odločbo št. 7403 od 1. okt. 1923 »razmotrio ovu žalbu i ostala akta, pa je našao, da je ožalbeno rešenje pravilno i na zakonu osnovano s razloga u istom navedenih. S toga je na osn. čl. 21. zak. o Drž. Savetu i upr. sudiščima i u čl. zak. o poslov. redu u Drž. Savetu od 31. jan. 1902. g. rešio: da se ova žalba odbaci kao neumesna.«

(Dalje sledi.)

Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Izkopana ruda sestoji iz 15% svinca, 5% cinka in 0,5% pirita (železnega kršca) v razmerju svinca : cink : pirit = 75 : 25 : 2. Po izbiri sestoji svinčena ruda iz 77,6% svinca in 3% cinka in cinkova ruda iz 42% cinka in 6,5% svinca. Rudnik je bil otvorjen l. 1868 in se postopoma razvija.

V Litiji se nahaja topilnica svinca in srebra, družba z omejeno zavezo. Topilnica more izdelati na leto približno 500 vagonov svinca, dvojno rafiniranega. Od strojev ima dva parna stroja na 300 in 60 konjskih sil. Delavcev zaposluje 150. Obrat je že dalje časa ustavljen, ker nima rude za topljenje.

Na Sušaku obstoji ogrska delniška družba za topljenje kovin, ki ima: peč za proizvodnjo bakrenega kamna, polufabrikata za pridobivanje bakra, dve visoki peči za topljenje svinca, tri peči za čiščenje svinca, eno veliko peč za proizvodnjo oksida, eno posrebrovalnico s tremi kotli za 50 ton vsebine, dve peči za ekstrahiranje sreb-

ra in zlata, centralo s tremi motorji na skupaj 950 konjskih sil. Delavcev zaposluje običajno 180 do 296, sedaj pa le 36. Proizvajanje je variralo od leta 1915. do 1919. med 232.664 do 3 milijone 649.482 kg svinca. Topilnica na Sušaku sedaj zaradi nepovoljnih tamošnjih prilik ni v obratu.

Za obe topilnici je škoda, da ne obratujeta. Treba bi bilo ugotoviti podrobne razloge za to in jima po možnosti pomagati bodisi z železniško tarifo ali na drug način. Ako bi se ne mogli vzdržavati na sedanjih mestih, bi kazalo, da se preselite v kraje, kjer bi boljše uspevali.

* * *

Svinec se sirov izvaja v nadaljno predelavo na Koroško, a iz Koroške se zopet uvaža predelan nazaj.

Leta 1920. smo uvozili nastopne svinčene izdelke: cevi in valjarje 95 tisoč 248 kg za 338.208 Din, tiskarskih črk, kalupov in črt 150.214 kg za 2 milijona 789.886 Din, šiber in krogelj 105.969 kg za 320.934 Din, pločevine, plošč, palčice 15.962 kg za 128.464 Din in ostalih svinčenih izdelkov 8449 kg za 176.140 Din, svinčenega belila, rdečila in rumenila 86.916 kg za 445.026 Din, a glaja 154.682 kg za 308.166 Din.

Svinčenih izdelkov smo v celoti uvezili 609.441 kg.

V interesu naše gospodarske in narodne obrambe je, da se uvede pri nas predelovanje našega svinca, katerega pridobimo sedaj približno 500 vagonov. Razume se, da od te količine svinca, katero mi porabimo, ne potrebujemo več nego eno desetino, zato bi bilo za nas velike gospodarske važnosti, da bi namesto svinca izvažali svinčene izdelke. Kot prvo sredstvo, da vpeljemo proizvodnjo teh izdelkov doma, bi bila zvišana carinska postavka za svinčene izdelke. Potem bi bilo stremeti za tem, da uprava Mežice sama osnuje tovarne za predelovanje svinca in za svinčene izdelke. Ako bi ne pristala na to, bi jo bilo treba prisiliti z izvozno carino.

Kot tretje sredstvo bi bilo, da se na državne stroške izuči en del naših delavcev, najbolje iz Slovenije, predelovati svinca in izdelovati svinčene proizvode.

(Dalje sledi.)

Trgovina.

Konferenca o vprašanju prisilnih poravnav. V petek, dne 27. t. m. se vrši pri Ministrstvu trgovine in industrije v Beogradu konferenca, ki bo razpravljala o vprašanju spremembe zakona o prisilni poravnavi. Konference se udeležijo zastopniki vseh zbornic in gospodarskih organizacij.

Konzularna akademija na Dunaju ima namen, da usposobi svoje slušatelje za službo v inozemstvu (diplomatično in konzularno), kakor tudi za službo pri trgovskih zbornicah, strokovnih zvezah itd. V akademijo se sprejemajo slu-

LISTEK.

Herbert N. Casson:

Dvanajst tipov.

Deseti tip:

IZPOSODITE SI SAMO, DA RAZŠIRITE PODJETJE!

Na stotine tvrdk je postalo banke-rotnih, ker se niso ozirale na važnost tega tipa. Razlika med razširjenjem in napihnenjem jim je bila nepoznana.

Razširjenje pomeni organsko rast podjetja, dočim skuša napihnenje z umetnim obsegom samo oslepiti.

Razširjenje pomeni obseg trgovine in njeno delazmožnost razširiti, kadar je odjem zrastle preko svojega prvotnega obsega. Napihnenje pa pomeni povečanje zunanosti in okvirja trgovine, ne da bi bil za to podan vzrok.

Če vidi tiskar, da more za 4000 funtov šterlingov izvršiti manj naročil, ker ima en tiskarski stroj pre malo, potem si naj izposodi denar in kupi še en stroj.

Če spozna juvelir, da bi mogel pro-

dati več briljantov, če bi imel večjo zalogo, potem naj si izposodi denar in kupi več briljantov.

V resnici obstoja nekakšna nujnost rasti. Napredujoča trgovina je, ko rastoč deček. Ne more se ga držati v zibelki. Mora dobiti prostor za komolce, dati mu je treba večjo posteljico, da more prosto rasti.

Toda to razširjenje okvirja mora biti v pravem skladu z rastjo. Drugače je samo dekoracija. Vidi se, da bi se hotelo več imeti, kakor se v resnici ima.

Nakup para čevljev je nujno potrebno razširjenje garderobe. Nakup dokolenk je samo dekorativna zunanost.

Nakup dežnika je potreben. Palica z zlatim ročajem je samo odvišna zunanost.

Prav je, če si kdo izposodi denar, da si kupi čevlje ali dežnik, ni pa prav, če si izposodi denar, da si kupi dokolenke ali pa palico z zlatim ročajem.

Nikdar si ne bi smeli izposoditi denarja, če gotovo ne vemo, da moremo poleg obresti zaslužiti še čeden dobiček. Če si izposodite 10.000 funtov šterlingov po 6 odstotkov, potem

morate biti v stanu s tem denarjem zaslužiti najmanj 16 odstotkov. Dostikrat sem obiskal malo tovarno ali podjetje, ki se je z muko borilo za svoj obstoj in ki je bilo naravnost revno na strojih ali na blagu. Njegovi lastniki so me potem peljali v dragih avtomobilih na zajutrk.

Dostikrat bi najraje dejal: »Prodajte svoj avtomobil in kupite si raje par stružnic!«

Naletel sem na trgovce, ki so živeli v lepih hišah in katerih omare so bile napolnjene s srebrom, dočim ni bila njih trgovina niti zadosti pošteno zakurjena in razsvetljena.

Če bi imel, kakor marsikateri, tovarno, ki se bori med življenjem in smrtjo, bi prodal svojo stanovanjsko hišo in spal v svoji pisarni na par pisalnih mizah, pokrit s plaščem in žakelj bi mi bil zglavje.

Svoje obede bi si kuhal na malem plinskem ognjišču in letno tako prihranil 75 funtov šterlingov, ki bi jih vtaknil v tovarno. Če bi potem imel zopet dosti aktiv v svoji bilanci, potem bi si izposodil toliko denarja, kolikor bi mogel in vsak vinar bi vložil v tovarno.

Samo na ta način je mogoče podjet-

je pravilno zgraditi: močno, krepko podjetje, ki ga ne more odpihati že najmanjša sapica.

Preveč ljudi naredi sebe bogatim, podjetje pa revnim. Korak za korakom se puste od svojih žen in prijateljev zapeljevati k večjim izdatkom — in lepega dne izdihne revno in izgledovano podjetje svoj zadnji zdihljaj — in umre.

Med tisoči ni niti eden podoben pred kratkim umrlemu Tonu Macknlosh-u iz Halifaxa, ki je bil eden največjih tovarnarjev sveta in ki je kljub temu živel v priprosti hiši, za katero je plačeval 30 funtov šterlingov letno najemnine.

Sir Jesse Bout je spal v svojih mladih letih v svoji delavnici. Sir Tomas Lipton (najbogatejši človek s čajem na svetu) je spal pod svojim štacunskim pultom. Cecil Rhodes je spal kjerkoli je bilo, ali v koči ali na prostem.

Vsakdo, ki je zgradil veliko podjetje, je postavil vedno podjetje v prvo, sebe pa v drugo vrsto. Kakor misli res velik general vedno v prvi vrsti na svoje vojake, tako misli res velik trgovec v prvi vrsti na svojo trgovino.

šatelj vseh narodnosti brez razlike. Podrejena je zveznemu uradu za zunanje zadeve. Studij traja dve leti. Konzularna akademija je sicer internat, vendar se sprejemajo — ako se je doseglo maksimalno število internistov — tudi zunanji slušatelji. Učni predmeti so: 1. **gospodarsko-komercijelne stroke**: narodno-gospodarska politika, trgovinska politika, finančna politika, gospodarsko zemljepisje, blagovnanstvo in trgovske vede. 2. **Historično-politične in juridične vede**: diplomatska državna zgodovina, socialna zgodovina in socialna politika, mednarodno pravo, konzularna služba, tisk in propaganda. 3. **Jeziški**: Francoško, Angleško, Nemško (samo za slušatelje, ki niso Nemci), nadalje — pri zadostni prijavi — en slovanski jezik. Pogoji za sprejem: 1. dovršena srednja šola z zrelostnim izpitom. (Želeti bi bilo tudi nekaj semestrov kake tu-ali inozemske juridične fakultete). 2. Čim obširnejše znanje nemškega in francoskega jezika. Prošnje za sprejem je predložiti Direkciji konzularne akademije. Priložiti je potrdilo o starosti, o državljanstvu in o predstudieskih. Šolsko leto se začne začetkom oktobra. Penzija znaša sedaj 2.800 šilingov, ki se plača v dveh obrokih (ob začetku leta in 1. marca) v naprej. Za ta iznos nudi zavod razen poduka, tudi stanovanje, hrano, kurivo, razsvetljavo, postrežbo, kakor tudi vse učne pripomočke. Zunanji slušatelji plačajo letno pristojbino v iznosu 600 šilingov. Enkratna vpisnina znaša za vse slušatelje 200 šilingov. Iz poročila, ki ga je poslala konzularna akademija (prej Orijentalna akademija) naši trgovski in obrtniški zbornici, je posneti, da so obiskovali v šolskem letu 1924/25 prvi letnik trije Jugoslovani, drugi letnik pa en sam. Celokupno je bilo v šolskem letu 1924/25 43 slušateljev, v letu 1923/24 29, v letu 1922/23 25, a v letu 1921/22 samo 13 slušateljev.

Pred sklenitvijo trgovske pogodbe med Nemčijo in Belgijo. Gospodarska pogajanja med Nemčijo in Belgijo se bližajo svojemu zaključku in se pričakuje, da bo v najkrajšem času med obema državama podpisana trgovinska pogodba, ki bo začasno sklenjena za dobo enega leta. Ta pogodba temelji na načelu protekcionizma.

Promet zagrebske borze v l. 1924. — V l. 1924 je imela borza v Zagrebu 3831 milijonov prometa, to je za 1254 milijonov Din ali za 27% več nego l. 1923. Promet z efekti pada. Delnic denarnih zavodov se je prevedlo za 52,898.020 Din ali za 25 milijonov Din, delnic industrijskih podjetij pa za 78,839.020 Din ali za 26 milijonov Din manj nego l. 1923.

Tržaški pomorski promet v prvih enajstih mesecih leta 1924. — Od 1. januarja do konca novembra 1924 se je v Trstu izkrcalo 17,376.845 q, vkrcalo pa 8,788.263 q blaga, skupaj torej 26,165.108 q. V isti dobi leta 1913 se je izkrcalo 3,692.313 q, izkrcalo pa 1,622.423 q blaga manj nego leta 1924. Tržaški pomorski promet v prvih enajstih mesecih leta 1924 je torej dosegel 83% predvojnega prometa leta 1913. — Celokupni železniški in pomorski promet tržaškega pristanišča je v označeni dobi dosegel še izdatnejši uspeh, ker je znašal 93.7% predvojnega prometa.

Naraščanje draginje v Rumuniji. — Celotna draginjska indeksna številka se je v Rumuniji tekom meseca februarja t. l. dvignila od 4278 na 4364, torej 86 točk. Podražile so se vse tri blagovne vrste. Živila so se zvišala na 4436 točk, v prvi vrsti kruh, ribe in kave. Obleka se je istotako podražila in sicer od 5181 na 5340, to je za 159 točk, v prvi vrsti čevlji, nogavice in katun. V skupini razno blago, ki je poraslo od 3145 na 3160, to je za 15 točk, se je podražilo usnje in sirovo olje, dočim so se drva izdatno pocenila.

Denarstvo.

Virman in provizija pri čekovnih računih. Da se udeležencem v poštno-čekovnem prometu olajša uporaba čekovnih računov tudi pri izplačilih v gotovini, bodo poštna hranilnica in njene podružnice od 1. aprila t. l. dalje zaračunavale provzijo v dosedanji izmeri 1/2% (pol pro mille) samo pri zneskih do 30.000 Din, pri večjih dispozicijah pa se bo od zneskov, ki presegajo 30.000 Din, zaračunavala provizija le v izmeri 1/4% (četrt pro mille). Pri tej priliki se opozarjajo lastniki ček. računov na dej-

stvo, da se pri dispozicijah v virmanu (t. j. pri dispozicijah v korist drugih ček. računov), kakor tudi pri dispozicijah v korist čekovnih računov Narodne banke pri Poštni hranilnici in njenih podružnicah v Ljubljani, Sarajevu in Zagrebu in končno tudi pri dispozicijah v korist žiroračunov pri Narodni banki ne zaračunava nobena provizija.

Avstrijski zakon o denarnih vlogah. — Avstrijsko finančno ministrstvo je te dne objavilo načrt zakona o denarnih vlogah, ki stavlja obrtno sprejemanje denarnih vlog proti obrestovanju pod državno nadzorstvo. Zakon naj bi veljal do konca l. 1927, bi se pa mogel tudi podaljšati. V zvezi s tem zakonskim načrtom je sočasno objavljeni načrt naredbe o koncesionarju bančnih poslov. Koncesijo za bančne posle naj bi izdajalo zvezno finančno ministrstvo, za koncesijo mora po tem načrtu znova zaprositi tudi oni, ki bančne posle že opravlja. Kdor ne zaprosi za novo koncesijo tekom 6 tednov, mora svoj obrat tekom 6 tednov likvidirati in opustiti.

Carina.

Carinski prejemki v tretji desetini meseca februarja t. l. V tretji desetini meseca februarja t. l. so pobrale naše carinarnice 42,856.341 dinarjev carine. Največ so pobrale carinarnice: v Beogradu (9,651.055 Din), v Zagrebu (8,445.152 Din), v Ljubljani (3,069.770 Din), v Subotici (2,721.504 Din) in v Mariboru (2,589.762 Din). Od ostalih carinarnic v Sloveniji, sta največ pobrali carinarnici na Jesenicah (422.202 Din) in na Rakeku (202.450 Din). V mesecu januarju 1925 (1924) so pobrale carinarnice 138 milijonov 207.471 Din (107,809.331 Din), v februarju 1925 (1924) pa 143,267.234 Din (120,977.026 Din) carine.

Davki in takse.

Izenačenje davkov. — Od večih strani se izraža domneva, da si bo dala vlada v prihodnjem zakonu o proračunskih dvanajstih pooblastilo, da sme uveljaviti ne le novo carinsko tarifo, ampak tudi izenačiti zakon o neposrednih davkih. Proti uveljavljanju nove carinske tarife, ki bo brez dvoma izdatnejše zaščitila domačo industrijo, nego jo ščiti sedanja tarifa, gotovo ne more nihče ugovarjati, kdor pozna mizeren položaj naše industrije, v katerega je zašla vsled sedanje prenizke carinske zaščite. Imamo pa resne pomisleke, da bi se tem potom uveljavil zakon o neposrednih davkih. Zakonski načrt, ki ga je pred kratkim objavila generalna direkcija neposrednih davkov, je v marsikaterem oziru potreben temeljitih izprememb, ki

bi jih mogli izvesti le pravi zastopniki ljudstva, ne bo jih pa izvedla generalna direkcija neposrednih davkov, ki se manj ozira na še tako utemeljene želje in potrebe prebivalstva, nego na stremljenje, da se čimbolj povišajo državni dohodki iz neposrednih davkov.

Davek na poslovni promet. — Beograjski davčni oddelek je pred kratkim dmeril davek na poslovni promet za leto 1923 in razgrnil predpisne izkaze. Pri nas se je ta davek že davno pobral. A kljub temu, da pri nas upravni aparat tako točno funkcionira, je generalna direkcija neposrednih davkov svoječasno, kakor smo takrat poročali, izrekla, da ji ne zadostuje prepočasni tempo odmere v Sloveniji. Iz dejstva, da drugod ni mogla ali hotela uveljaviti ob isti priliki iste avtoritete, bi se dalo sklepati, da ima za naše davkoplatačevalce drugo mero nego za druge.

Promet.

Za odpremo živih živali v Italijo je frankiranje obvezno. — Generalna direkcija državnih železnic je odredila, da se smejo sprejemati žive živali za odpremo v Italijo na podlagi direktnih mednarodnih tovornih listov samo proti frankiranju vozine za celo progo do namembne postaje. Pošiljke se bodo odpremljale po frankiranju s frankaturnim računom proti založitvi primernega depozita v smislu veljavnih predpisov za jugoslovansko-italijanski blagovni promet.

Ratifikacija sovjetsko-kitajske železniške pogodbe. Agencija Rosia javlja, da je kitajska vlada ratificirala pogodbo je kitajska vlada ratificirala pogodbo med sovjetsko Rusijo in Mukdenom glede ureditve uprave vzhodne kitajske železnice. Ta dogovor smatra Kitajska kot dopolnilo k sovjetsko-kitajski pogodbi z dne 12. maja 1924.

Ladijski promet v Gruški luki. — V Gruško luko je došlo v l. 1913 2431 ladij s 1,025.401 tona in iz luke odšlo 2432 ladij s 1,022.390 tonami, v l. 1922 je došlo 1896 ladij (782.850 ton), odšlo pa 1891 ladij (780.821 ton), v letu 1923 je došlo 2068 ladij (775.809 ton) in odšlo 2070 ladij (776.308 ton) in v letu 1924 je došlo 2331 ladij (858.695 ton), odšlo pa 2331 ladij z isto tonažo. Promet v l. 1924 bi bil izdatno večji, da ni bil vsled zrušenja železniškega mostu pri Prenjah promet z Bosno skoro dva meseca ukinjen. Promet domačih ladij v tej luki stalno narašča, dočim promet inozemskih, predvsem italijanskih ladij stalno pada. Dočim je l. 1922 došlo v luko 58.39%, l. 1923 59.04% in l. 1924 64.91% domačih, je došlo v l. 1922 36.45%, v l. 1923 32.15% in v l. 1924 28.48% italijanski hladij. Iz ostalega inozemstva je došlo največ ladij iz Anglije in sicer l. 1922 1.53%, l. 1923 3.72% in l. 1924 3.35%. Po tonaži je došlo l. 1922 40.74% domačih, 49.37% in 8.21% angleških, l. 1923 41.30% domačih, 40.35% italijanskih in 15.88% angleških, l. 1924 pa 46.01% domačih, 34.41% italijanskih in 14.05% angleških ladij.

Zlatorog terpeninovo milo,

najboljši domači izdelek, ne sme manjkati v nobeni trgovini! Vsaka gospodinja, katere je prala enkrat s tem milom, ne bo več kupila drugega mila!

Razno.

Pospešitev sodnega postopanja v Avstriji. — Avstrijska vlada je predložila parlamentu načrt zakona za pospešitev sodnega postopanja, s katerim se hoče poveriti sodstvo pri trgovskih sodiščih sodnikom-poedincem in omejiti v prizivnem postopanju ustno obravnavo. Avstrijski industriji so se izrekli proti uzakonjenju tega načrta, ker smatrajo sodelovanje sodnikov-lajikov pri trgovskih sodiščih za brezpogojno gospodarsko potrebo, ki se ne omejuje v nobeni kulturni državi. Izrekli so se tudi proti okrajšanju ustnega postopka, češ da bi se s tem kršilo temeljno načelo civilno-pravnega

reda, ki se je v praksi jako dobro izkazalo.

Tretji mednarodni kongres mest se bo vršil v Parizu od 28. septembra do 4. oktobra 1925. Tvoril bo nekako nadaljevanje lanskega amsterdamskega kongresa. Dnevni red za pariški kongres je že določil vodilni odbor mednarodne zveze mest, ki se je sestel decembra v Baslu. Dnevni red obsega: 1. delovanje mednarodne zveze mest in občin, 2. upravni režim; 3. zemljiška politika občin in njen vpliv na stanovanjsko vprašanje; 4. predlogi raznih držav v svrhu rešitve težko, izviraajočih iz pogostega naseljevanja po mestih. Občine in vsi oni, ki se nameravajo udeležiti tega važ-

nega kongresa, lahko zaprosijo tozadevne informacije pri udruženju italijanskih občin.

Angleški indeks. — Koncem meseca februarja t. l. so bile povprečne detajlne cene za življenske potrebščine (vštevši najemnino, obleko in živila) za 79% višje nego cene v letu 1914.

Državna borza dela v Mariboru. Od 8. do 14. t. m. je bilo pri tej borzi dela prijavljenih 137 prostih mest. 215 oseb je iskalo službo, v 58 slučajih je borza posredovala uspešno in 13 oseb je odpotovalo; od 1. januarja do 14. marca pa je bilo 1258 prostih mest prijavljenih, 2369 oseb je iskalo službo, v 631. slučajih je borza posredovala uspešno in 100 oseb je odpotovalo.

Razstava novosti mestnih in kmetskih gospodarskih naprav. Belgijsko poslanstvo je obvestilo ministrstvo zunanjih zadev v Beogradu, da se bo vršila v Laeken-u od 15. julija do 5. avgusta t. l. nacionalna in mednarodna razstava novosti, ki se nanašajo na mestne in kmetijske gospodarske naprave. Belgijsko poslanstvo prosi, da se predmeti, aparati, dokumenti in filmi za to razstavo pošljejo čimprej razstavnemu odboru. Prospekt razstave je interesentom v pisirni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Zaščita najemnikov na Češkoslovaškem. — Narodna skupščina obravnava zadnje dni dva važna zakonska načrta; prvi zadeva zaščito najemnikov, drugi pa pospeševanje stajbenega gibanja. Zakonski načrt o zaščiti najemnikov temelji na načelu postopne ukinitve zaščite najemnikov, ki naj se koncem aprila 1928 popolnoma ukine. Zakonski načrt se namerava izpremeniti deloma v prid najemnikov, deloma v prid hišnih posestnikov. V prid najemnikov se namerava sprejeti v zakon določilo, da velja odpoved samo za one najemnike, ki izgube pravico prebivati v češkoslovaški republiki. Ako se najemnika obsodi zaradi kazenskega prestopka proti hišnemu posestniku ali njegovi soprogi, more biti ta obsodba povod za odpoved stanovanja samo, ako najemnik h kaznjivemu dejanju ni bil posredno ali neposredno izzvan. Odpoved poslovnih lokalov naj bo veljavna le, ako je bil najemnik poslovnega lokala kaznovan zaradi navijanja cen, odnosno, ako je vsled kategorakoli prestopka izgubil obrtno dovoljenje ali pa je po lastni krivdi prišel v konkurz. Najemnine se z novim zakonom samo deloma na novo uredi. Po sedanjem zakonu je bil hišni posestnik upravičen popravitne stroške porazdeliti na najemnike. Ta pravica se z novim zakonom ukine, zato pa najemnina z višjimi pribitki na najemnino leta 1914 na novo uredi. Višina najemnine in pribitkov sedaj še ni določena, domneva pa se, da se bodo pribitki gibali po obsegu stanovanja med 10 in 60%. Najemnike se namerava oprostiti tudi plačila prispevkov za hišno razsvetljavo in za snazženje dimnikov.

Padanje brezposelnosti v Angliji. Po najnavejših statističnih podatkih se je število brezposelnih v Angliji v zadnjem času znižalo za 15.000.

Amerika za priznanje sovjetske vlade. — Ameriški senator Borah odide začetkom meseca aprila na študijsko potovanje v sovjetsko Rusijo. V političnih krogih domnevajo, da se bo senator Borah, ki je načelnik senatne komisije za zunanje zadeve, ob imenovanju priliki pogajal s sovjetsko vlado glede priznanja sovjetske Rusije od strani Zedinjenih držav. V senatu sta Borah in King nastopila za pritegnitev sovjetske Rusije k nameravani razorožitveni konferenci.

Nova knjiga. Dr. Andrej Gosar: Socialna ekonomija. Splošna knjižnica — znanstvena zbirka — zvezek V. V Ljubljani 1924. Za ložila Zvezna tiskarna in knjigarna. 8°. Str. 297 + XII. Cena broš. Din 85.—, vez. Din 95.—. — Znanstvena zbirka plodovite »Splošne knjižnice« je obogatela zopet na novem znanstvenem delu v panogi, ki je med Slovenci in v splošnem med Jugoslovani malo ali nič obravnavana... — Dr. Gosarjeva »Socialna ekonomija« je zlasti za naše razmere, to se pravi, če sodimo po teoretični, gospodarski literaturi, ki jo pri nas nasplošno poznamo, popolnoma novo delo. To se vidi že iz njene vsebine, ki se strogo sistematično zaokrožena deli v pet delov: I. »O gospodarski vedi«, II. »O gospodarstvu vobšč«, III. »Pravila subjektivnega (zasebnega) gospodarja«, IV. »O menjalnem mehanizmu in V. »Subjektivno (zasebno) gospodarjenje in splošno blagostanje«. Če primerjamo s tem običajna splošna teoretično-gospodarska

dela, ki se vsa več ali manj delijo v poglavje o proizvodnji, kroženju, porazdeljevanju in porabi (konsumu) dobrin, tedaj je na prvi pogled jasno, da gre tu v resnici za spis, ki se od običajnih teoretičnih gospodarskih del bistveno razlikuje. V tem pogledu bo dr. Gosarjeva »Socialna ekonomija« brez dvoma zanimala ne le teoretika, ker se zaključki, do katerih prihaja avtor glede najvažnejših, gospodarskih pojavov, kakor so n. pr. cene, mezde, kapitalizem, tvorjenje in porazdeljevanje dohodkov itd., tako očitno skladajo z modernim gospodarskim življenjem, da morajo zanimati vsakega gospodarja, politika in še posebno vsakega sociologa. Zlasti slednji bo našel v tej knjigi novo teoretično osnovo za modernemu gospodarstvu ustrezajoče socialne reforme. Tudi v jezikovnem, oziroma terminološkem pogledu utegne knjiga zanimati, ker je avtor moral poiskati za svojo teorijo več novih pojmov in izrazov. — V splošnem je to novo izvorno delo v naši književnosti singularen pojav, ki bo gotovo vzbudilo širšo pozornost ne samo ožje interesiranih krogov — juristov, sociologov, ekonomov in sorodnih strokovnjakov, nego vobče najširših intelektualnih krogov. K temu je v razmerju z enakimi tujejezičnimi spisi cena te knjige, ki se odlikuje tudi po lepi, okusni zunanji opremi — stane broš. Din 85.—, vez. Din 95.— — nepretirana, skoro bi rekli, skromna. Knjiga se dobiva pri založnici Zvezni knjigarni, Ljubljana, Marijin trg št. 8, in v vseh drugih knjigarnah.

Ljubljanska borza.

Dne 23. marca 1925.

Blago. Les: Smrekove, jelove deske, 25 mm, III. vrsta, fco Podbrdo, 1 vag., den. 530, bl. 530, zaklj. 530; jesenovih hodi od 25 cm prem. naprej in od 2.50 m dolž., fco nakl. postaja, bl. 550; hrastovi plohi od 2.60 m, I. in II. vrsta, fco meja, den. 1500; bukova drva, 1 m dolž., napolsuha, fco Postojna, 10 vag., den. 25, bl. 25, zaklj. 25. — Zito in poljski pridelki: pšenica prekmurska, 74/75, fco Dol. Lendava, bl. 470; pšenica medjimurska, 72 kg, par. Ljubljana, bl. 465; odpadki pšenice, par. Ljubljana, bl. 300; otrobi pšenični, drobni, juta vreče, fco Ljubljana, bl. 210; otrobi pšen., drobni, pol pap., pol juta vreče, fco Ljubljana, bl. 205; otrobi pšen., debeli, juta vreče, par. Ljubljana, den. 245, bl. 257.50; koroza nova, promptna, par. Ljubljana, den. 205, bl. 215; koroza nova, drobna, medjimurska, par. Ljubljana, bl. 240; koroza nova, okrogla, prompt., fco medjimurska post., bl. 230; koroza nova, dobava april, fco Postojna trz., bl. 250; korozi z drobo, juta vreče, fco Ljubljana, bl. 400; Ajda siva, fco štaj. postaja, bl. 287.50; buč. peške, nerešet., fco hrvatska post., bl. 500; bučne peške, rešetane, fco, Rijeka neocar., bl. 525; krompir rdečkasti, fco štaj. post., bl. 140; krompir beli, fco štaj. post., bl. 135; krompir rumeni, fco štaj. post., bl. 140.

Vrednote. 7% invest. pos. iz leta 1924 den. 64, bl. 65.50; loter. 2½% drž. renta za vojno škodo den. 157, bl. 160; celjska

pos. den. 209, bl. 211; Ljublj. kred. banka den. 235; Merk. banka, Kočevje, den. 110, bl. 128; Prva hrv. št., Zagreb, den. 840, bl. 845; Slavenska banka, Zagreb, den. 73, bl. 76; Kred. zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 190, bl. 200; str. tov. in liv. bl. 134; Trb. prem. družba den. 410, bl. 425; Združ. pap. Vevče den. 102, bl. 110; Stavbna družba, Ljubljana, den. 265, bl. 280.

Tržna poročila.

Tržne cene v Mariboru (15. marca).
Govedina: 1 kg I. 20, II. 16—17, III. 15, vampov 10—12, pljuč 7—12. Teletina: 1 kg I. 20—22.50, II. 17.50, jeter 20, pljuč 15. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa 15 do 30, pljuč 10—12, jeter 18—20, slanina sveže 22.50—27.50, papricirane 32—33, prekajene 32—33, prekajenega mesa 25 do 34, šunke 38—40. Drobnička: 1 kg koštrunovega mesa 20, kozjega 15. Klobase: 1 kg krakovskih 34—40, debrecinskih 34—42, brunšviških 20—25, pariških 28—32, posebnih 28—32, hrenovk 35—38, kranjskih 34—40, 1 kom. preka-jene 5—7 Din. Perutnina: 1 piščanec majhen 30, večji 37.50, kokoš 35—50, gos 75—110, puran 70—150, domač zajec majhen 15, večji 40 Din. 1 liter mleka 3—4, smetane 12—16, 1 kg surovega masla 44—50, kuhanega 50—60, ementalskega sira 125, polementalskega 80, trapistovskega 30—35, grojskega 40, tilsitskega 40, parmezana 125, 1 kos sirčka 5—10, eno jajce 0.75—1 Din. 1 kg kave I. 70—80, II. 45—60, pražene kave I. 83—100, II. 60—75, 1 kg testenin 11—20, sladkorja v prahu 17, v kristalu 14.50 do 15, v kockah 16.50—17, pšeničnega škroba 18, riževega 25—30, riža 7—16, 1 liter namiznega olja 25—30, 1 kg mila 17—19 Din. 1 kg pšenične moke št. 0 8, št. 2 7.50, št. 5 7, št. 6 6.25, št. 7 5, prosene kaše 6, ješprenja 7—10, otrobov 2.50, koruzne moke 4.50—6, koruznega zdroba 5—6, pšeničnega zdroba 8.50, ajdove moke št. 1 8, št. 2 7, kaše 6—6.50, ržene kave 10—15 Din.

Dunajska borza za kmet. produkte (21. t. m.) Po močnih skokih v zadnjem času so se cene na prekomorskih trgih stabilizirale, kar bo polagoma vplivalo tudi na oživiljenje dunajskega trga, ki se doslej še ni pojavilo. Včerajšnji prometi je bil zelo skromen. Tendence rži so bile čvrstejšje spričo večjih zahtev. Tudi po korozi se je več povpraševalo in je došlo do sklepov za četrt in pol šlinga višjih cen. Oves se drži na isti višini, po moki ni povpraševanja. Do male večje kupčije je došlo pri otrobih. Cene notirajo v šilingih vključno blagovnoprometni davek brez cairne za 100 kg: pšenica, inozemska 52.50—53.50, madžarska s Potisja 54.50—55, jugoslovenska 53.50—54, Rosafé 54—55; rž, inozem-

ska 44.50—47, peštanska 46.50—47, ječmen, inozemski 47—52, češko-moravski 59—62, koroza 26.75—27.75, oves, rumunski 38.50—39.50, seno, avstrijsko, prešano, polsladko 12.50—13, sladko 14 do 15, slama ržena, prešana 10.50—11 šilingov.

Kako se bodo nadalje razvijale žitne cene? Pretečni teden so cene na ameriških žitnih borzah ponovno izdatno padle. Splošno se domneva, da je to le mahinacija velešpekulantov, da iz tekme izločijo in uničijo svoje slabše konkurente. Plačilne težkoče teh konkurentov kažejo znova vlepoteznost severoameriške skupine Barnes-Cutten. Tako Angliji kakor ostali Evropi diktira Amerika žitne cene. Ni izključena, da so dogodki preteklega tedna le avizo na nova presenečenja. Poročila o gibanju žitnih cen v preteklem tednu se glase nastopno: Skupina Barnes-Cutten je zadnje dni v okrožju Čikage določila kurz 250 centov za majske opcije. Nobena gospodarska sila ne more preprečiti uresničenja te namere. Danes je že brezdvomno, da je zadnji padec cen imel edino namen, da izloči manjše konkurente. Ta namen je dosežen in z občudovanja vredno spretnostjo se je številnim agentom skupine Barnes-Cutten posrečilo, da so izvedli približno 75% likvidacij, katere je povzročil strah pred ponovnim padcem cen. Barnes je imel pred petimi tedni v Čikagu na razpolago za maj 30 in Cutten približno 15 milijonov bušeljev, danes jih ima ta skupina že nad 60 milijonov. Domneva se, da stojita za vso akcijo dve znani ameriški velebanki, ki s svojimi krediti, dovoljenimi skupini Barnes-Cutten, obvladujeta današnji žitni trg.

Kovinski trg v sredi marca. V prvi marčni polovici so se zaključila nemško-francoska pogajanja s provizorijem, ki naj traja devet mesecev. — Kar se tiče izvoza, je bila na zaključku najbolj interesirana francoska kovinska industrija. Podjetja v Alzaciji in Lotaringiji imajo v Nemčiji svoj naravni stari trg in je bilo zato vprašanje pogodbe prav posebne važnosti zanje. Na francoskem so se zaloge kupčile na grozeč način in je to seveda na cene — v smislu producentov — neugodno vplivalo. 16. marca so se pogajanja spet začela, v namen definitivnosti. Kako bo vplivalo vse to na kovinski trg? Provizorij nas mora v splošnem veseliti že zato, ker sta Francija in Nemčija važna činitelja v evropskem gospodarskem življenju in je vsak sporazum važen korak do končne konsolidacije. Kako se bo poznala pogodba pri nas v Jugoslaviji, je še težko reči. Nekateri pravijo, da bodo šle nakopičene francoske zaloge v Nemčijo, drugi pa pravijo, da jih je le preveč in da se bodo obrnile tudi drugam; recimo, k nam. Za nas bi bil ta slučaj ugodnejši. Večkrat smo že omenili, da se sku-

šajo francoski producenti zediniti v enoto. Po francoskih poročilih se je to sedaj tudi že zgodilo. In s tem v zvezi govorijo spet veliko o tvorbi evropskega trasta, kar je pa morebiti le želja interesiranih krogov. Tudi na Nemškem se vedno bolj pojavlja želja po združitvi v sindikatu. S 1. marcem je začel delovati sindikat za cevi. — Angleški kovinski trg si kar ne more opomoči od oslabelosti zadnjih tednov. Cene so šle nazaj dol na kontinentalno mero, a je kljub temu s kontinenta malo povpraševanja. Tudi prekomorske dežele niso na Angleškem dosti naročile, tako da je pesimizem angleških producentov upravičen. Domači položaj pa tudi ni ugoden, potreba po surovem železu je zmeraj manjša. Ladjegradbena industrija se nič ne počivi in čuti to v prvi vrsti kovinska industrija. — Francoski trg je miren, obseg novih kupčij zmeraj bolj omejen. Trg surovega železa je trden, pravijo, da bo vsled novega sindikata šla cenagor na 338 do 340 frankov. Produkcija v januarju je malo večja kakor v decembru; pravtako v Belgiji. Belgijska podjetja stremijo slejkoprej za uveljavljenjem v eksportni trgovini. Domači trg se napram preteklim tednom ni bistveno spremenil. Nemški trg je obratoval v preteklih dneh z dobro tendenco, cene so se držale na nivoju prejšnjih tednov. O češkoslovaškem trgu nič novega; domači trg je še zmeraj prav zadovoljiv. Pogoji razvoja so ugodni. Eksport je pa tam kakor je bil prej. Malo jih skrbi gori omenjena pogodba, da jim ne bi vzeli Francozi preveč nemškega trga. Tolažijo se s tem, da prodaja tuja konkurenca bolj na nemškem zapadu in ostanetorej Čehom nemški vzhod. V zadnjem času se zmeraj bolj širijo vesti o pristopu češke železne industrije k morebitnemu kontinentalnemu trstu.

Dobava, prodaja.

Dobave. Dne 30. marca t. l. se bo vršila pri komandi inženjerije IV. armijske oblasti v Krlowcu ofertalna licitacija glede dobave raznih živil za garnizije Karlovac in Ptuj. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 6. aprila t. l. ponudbe glede dobave 50 komadov kompletnih klesetov za osebne vagoni. (Natančnejši podatki pri ekonomskem odelenju te direkcije.) — Dne 8. aprila t. l. se bo vršila pri direkciji državnih železnic v Sarajevu ofertalna licitacija glede dobave 1800 parov škornjev in 350 parov čevljev. — Dne 17. aprila t. l. pri intendaturi Vrbaske divizijske oblasti v Banjaluki glede dobave 272.000 kilogramov moke.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (kako Prešernova spona) ob vodi Na malo!
Priloge potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, močno blago, pletenine, lepše robote, ščetke, sukce, toaletno blago.
Telefon 915

Edini tihi pisalni stroj z neomejeno trpežnostjo

L. C. SMITH & BROS, MOD. 8

brez najmanjšega ropota, ker so vsi tečaji na krogličnih ležiščih.

Zastopstvo:

Ludovik Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6./I.
Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in tehničnih strojev.

TISKARNA „MERKUR“

Trg. - ind. d. d. LJUBLJANA Telefon št. 553

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, posetnice, brošure, letake, cenilke, pravila itd. itd.

Lastna knjigoveznica

Moderni mlin za mlenje soli in ostalih dišav

Dinić, Tot i Komp., Novi Sad

Tel. 225 Tel. 225

Nudi za takojšnjo dobavo v vsaki množini, v kosih, kakor tudi na kamnu najfinejše zmleto kuhinjsko sol

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

prilpovča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave z električnim

obratom.

CENIK NA RAZPOLAGO!

LJUBLJANA

SIMON GREGORČIČEVA ULICA 13

Telefon števil. 553

se priporoča za naročila vseh v njeno stroko spadajočih del.

Lastna knjigoveznica.

Izvršitev točna in solidna!

Naročajte in širite „TRGOVSKI LIST“!

Najboljši šiviljni stroj je edino te

Josip Petelinc-a

inonka

Griffner in Adler

za rodbano, obrt in industrijo

Ljubljana blizu Prešernovega spomenika

Faht v vseh vrstah popravil. Valjete garancija

Delavnica za popravila

Na veliko Telefon 915 Na malo

„OPEKA“

prvovrstne zidake. priporoča opekarna

„EMONA“ d. d.

v Ljubljani. — Tovarna na

Viču (Brdo.) — Pisarna v

Pražakovi ul. 3, priti.